

bizás idő előtti megvonása, amihez a megbízónak bármikor kétségtelen joga van, minő anyagi következkésekkel jár. A felmondási igény megtagadása nem jelenti a megbízásra érvényes jogtételeken alapuló, a két év előtti visszavonás esetére szóló kártérítési igény megtagadását.

A Kuria döntése a tényleges gazdasági helyzetnek is megfelel, de a jogszabályok helyes alkalmazásának is. A kentaur-probléma megoldása nyert. B. S.

Döntések a kezesség köréből. I. Az alapügyletre, amelyhez a kezesség csatlakozott, a tőzsde áruüzleti szokásai irányadók. A kezes a szokások 70. és 85. szakaszára való hivatkozással védelemként előterjesztette, hogy a kereset ellene napos perindítási határidőre vonatkozóan abból az indokból, hogy „az eladó kezesre elleni követelésre ez a szabály ki nem terjed”. — a kártérítési kifogással kapcsolatban pedig azért, mert „a kezesség terjedelme ugyanis a főkötelezettség mindenkori terjedelme szerinű igazodik abban az esetben is, ha a főkötelezettség a főadós késedelme következtében módosul”. Mindkét irányban helyes a döntés. Az eset azonban érdekes példáját nyújtja az ellentétes szempontok érvényrejutásának. A második indok lényegileg a kezesség járulékos jellegének egyszerű következése. Amíg tehát a döntés ezen része a közzismert tankönyvi tétellel bőségesen motiválható, a perindítási határidőre vonatkozó döntés a járulékoság elveivel szakít és a kezes kötelezettségét kivonja azon szabály alól, amely kétségtelenül érvényes a főadósra. A kezesi kötelezettségnek ez a jogszabályi önállósulása ritkább jelenség, és ime a döntés, amelyben ez az önállósulás benne rejlik, tudatosan nem is mutat ki, a kezesi kötelezettség járulékoságának ereje megtörik. Bizonyos vonatkozásokban a kezes kötelezettsége külön szabályok alatt áll és a főadósra fennálló jogszabályok a kezesre ki nem hatnak. Ilyen eset pl. a csődtörvény 14. §-a, amelynek értelmében a csődnyitással azon tartozások is lejárnak, amelyek csődnyitás hiányában csak későbbi időpontban járnának le. A kezeshez való viszony szempontjából a tartozás nem válik esedékessé, noha a főadósra a csődnyitás folytán az esedékesség beáll. Ugyanezen állásponton van e kérdésben Staudinger kommentárja. (Recht der Schuldverhältnisse II. rész, 1494. lap.)

II. Hogy a kezesi kötelezettség bizonyos esetekben a kezesre önállóan vizsgálendő, arra egy másik példát mutat a Kuria ugyanezen tanácsának 1452/1927. sz. döntése, amely az önálló elbírálás szükségét sajnos nem ismerte fel.

Az adott esetben a nem kereskedő kezes kezességet vállalt egy kereskedelmi társaság kötelezettségeért, amely kötelezettség esetén nyolc százaléknál magasabb kamatot volt kikötvé. A Kuria a magasabb kamatot a kezes ellen is megítélte, mert I. rendű alperessel szemben a kölcsönös kereskedelmi ügyletből

eredő kamat korlátozás alá nem esik és „a kamatok tekintetében fennálló kezési kötelezettség pedig az I. rendű alperesnek mint főadósnak kötelezettsége szerint igazodik“. A határozat szem elől téveszti a kamatkorlátozó szabály egyenes jellegét. A kezes jogképességének hiánya nyilván érvényességi akadálya a kezési kötelezettség keletkezésének. Ugyanigy a kezes személyében ítélendő meg az, hogy vállalhat-e érvényesen bizonyos kötelezettséget. Amely kötelezettséget valaki mint egyenes adós a törvény rendelkezéséből érvényesen nem vállalhat, nyilván nem vállalhatja érvényesen kezési minőségben sem. Különben mi sem volna könnyebb, mint ezzel csufolni meg a kamatkorlátozó egyenes (tehát szerződésessel sem mellőzhető) szabályt, hogy a leendő adós egy strohman egyenes adós mellett a kezes álruhájába bujlik. A törvények rosszhiszemű kijátszásának nyitna ajtót ez a határozat. Inkább vegyük észre, hogy a kezesség járulékos természete sem olyan, amelyről minden kritika nélkül le kell vonni a következtetéseket.

III. Idegen témakört üt meg a harmadik határozat. I. r. alperes a férj; II. r. alperes a feleség, a hitelezőnek férje tartozásának biztosítására elfogadói aláírásával ellátott váltót adott. E tényállás mellett a felperes a váltótól függetlenül perelte a házasteleket. A Kuria II. r. alperest is mint „kezest“ marasztalta (P. IV. 767—1927. sz.), mert bár „a váltói után vállalt kötelezettségből általában csak váltói kötelezettség származik ugyan, — az azonban nem zárja ki, hogy abban az esetben, ha az alapul fekvő, magánjogi ügyletből kötelezettség áll fenn, a hitelező váltói uton vagy közlörvényi uton érvényesítse követelését“. Majd alább folytatja: Kétségtelen, hogy (II. r. alperes) az alapul fekvő ügylet ismeretében állította ki a váltó-nyilatkozatot és így ebből kifolyólag ő tulajdonképpen kezességét vállalt I. r. alperes tartozásáért.

Bármily szimpátikus legyen is a hitelező védelmének az az erősítése, ami e határozatban meghuzódik, a döntést fölöttebb aggályosnak tartjuk, még annak a tudatában is, hogy maga a Kuria is az eset konkrét körülményeire fektette a fősúlyt. Aki váltót ír alá, azt vezetheti bensőleg az a szándék, mint ami a kezesség vállalására is reabirta volna, valójában mégis nem obligót vállalt és nem kezességet. A váltói és kezési kötelezettség határai sokszor egybeeshetnek, de el is különülhetnek. A kötelezettség aszerint áll fenn és oly szabályok szerint, amely formában a kötelezettség vállaltatott. Aki váltó-kötelezettséget vállalt, átlagbant szigorubb, terhesebb kötelezettséget vállalt, mint aki egyszerubb kezességet vesz magára. De viszont a szigorubb szabályok a váltókötelezett javára is fennállanak. A váltó jog érvényesítése szigoru feltételekhez, határidőkhöz van kötve; a váltóadósnak váltói regreszusa lehet váltói előzői ellen, de hogy ne csupán a káros jogi szempontokra utaljunk, a váltókötelezettség vállalásakor az állítólagos kezes számít arra a pszichológikumra, hogy az adósnak a váltókötelezettség jobban fog imponálni és inkább igyekszik majd annak eleget tenni, ugy, hogy reá nem kerül majd a sor. Mindenképen jogosan számíthat azonban a váltókötelezett arra, hogy kötelezettsége a váltó jog szabályai szerint éli le a maga életét. Imputálni, hogy

ő kettős kötelezettséget akart vállalni, váltói is, meg köztörvényit is — nem szabad. Lehet, hogy a váltói kötelezettség vállalásán kívül ugyanaz a srohan elfogadta volna vele a váltó mellett még a köztörvényi kezesség vállalását is, de — vigilantibus iura, — kötötte volna ki ezt a hitelező magának. Utólagos következtetések útján új kötelezettség ne legyen kikövetkeztelhető, még ha még oly meggyőző is annak a várakozásának a valószínűsége, hogy a köztörvényi kötelezettség is vállaltatott volna. Ezzel a „vólná“-val szemben a tény mégis csak az, hogy köztörvényi kötelezettség nem vállaltatott. A Ptkj. szakasza nem minden ok nélkül hangsúlyozza a kezesség vállalására azt a szabályt, hogy kezesség elvállalásának a nyilvánítása kifejezett legyen. B. S.

Szabadságolt alkalmazott visszarendelése. A nagyobb vállalatoknál, de bizalmi állásban levő tisztviselőkre vonatkozólag a kisebb üzleteknél is szokásos az az eljárás, hogy a főnök a felmondott tisztviselőnek a felmondási idő alatti szolgálataira nem reflektál, hanem őt a vállalat kötelékéből illetményei kifizetésével végleg elbocsátja. Ujabbán lábrakapott az a szokás, hogy a felmondásban levő alkalmazottat ugyan nem foglalkoztatják, de őt el nem bocsátják, hanem csak „szabadságolják“. Az ötletet itt-ott az adta, hogy elbocsátás esetén az összes illetmények egyszerre fizetendők, míg a „szabadságolás“ mellett az illetmények továbbra is az eddigi időszakokban részletekben fizetendők, de nyilván sok esetben az alkalmazott függőségben tartásának célzata is szerepelt a „szabadságolás“ okául.

A Kuria most a „szabadságolást“ jogintézménnyé tette, hatályát a legmesszebbmenően elismerte. A P. II. 4038/1926. sz. határozata szerint „a munkaadót megilleti az a jog is, hogy az általa fizetett és a tényleges szolgálatából korábban már felmentett alkalmazottját indokolt esetben, fontos és méltányos okból, a tényleges szolgálatba munkára visszarendelje“.

Ez a határozat nagy mértékben kihívja a bírálókat.

Az utolsó évek munkaügyi judikaturájában talán a nyugdíjvalorizáció körül kialakult gyakorlat mutatja egyedül a munkaügyi kérdések területén megkivált szociális felfogást. A Kuria munkaügyi tanácsát mindenestre nagy elismerés illeti a nyugdíjvalorizációs bírói gyakorlat rendszeres kiépítéséért, de ezzel azután le is zárul a szociális jogi felfogás köre és a munkaügyi tanács még oly jogkérdésekben is, ahol korábban már kialakult gyakorlat az alkalmazottak javára foglalt állást, az alkalmazottak jogi pozícióját hátrányosabban alakította ki. Az egyéves felmondási időre jogosult tisztviselők körének megszükitése, az alkalmazottnak a betöltött működési körében a szolgálati beosztásához való jogának elvonása, a bírói ut megtagadása jelzik legelőkeltebben az új munkaügyi gyakorlatot.

A fenti határozat szociális szempontból újból hátrányos a tisztviselőre.

Ha a főnök visszahívási jogát elismerjük, akkor ezzel együtt az alkalmazottat a szabadságolás idejére kényszer-tétlenségre kárhoztatjuk. A szabadságolt tisztviselő, akit főnöke, — akit a „volt“ jelző egyelőre meg sem illet, — visszahívhat, új állást nem vállalhat, mert számolnia kell azzal, hogy a felmondás ideje alatt őt visszarendelik.

Az a körülmény hogy a felmondás tartama alatt állást nem vállalhat, anyagilag is károsítja az alkalmazottat, és a károsítás nemcsak a felmondási időre hat ki, amelyért ő elvégre még